

Anticiklinės valstybės finansų politikos komisijos

IŠVADA DĖL 2017 ir 2018 METŲ PRODUKCIJOS ATOTRŪKIO NUO POTENCIALO ŽENKLO

2017 m. kovo 28 d.

Vilnius

IŠVADA

Pagal šiuo metu galiojančias Finansų ministerijos ūkio prognozavimo prielaidas, tikėtina, kad tiek 2017, tiek 2018 metais bendras vidaus produktas (toliau – BVP) bus apylygis potencialui arba nežymiai jį viršys, todėl pasirinktinai tas skaičiavimų rezultatas, kuris nustatė teigiamą produkcijos atotrūkio (toliau – atotrūkio) nuo potencialo ženklą.

Priimdami šį sprendimą Anticiklinės valstybės finansų politikos komisijos (toliau – komisija) nariai atsižvelgė į nacionalinių fiskalinės drausmės normų rengėjų informaciją apie šių normų kūrimo motyvus: LR Fiskalinės drausmės įstatymo ir LR Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo įpareigojimai mažinti deficitą (didinti perteklių) (toliau – konsoliduoti), kai yra nustatomas teigiamas produkcijos atotrūkis nuo potencialo, buvo motyvuoti siekio parinkti ūkio ciklo būseną, kurios metu konsolidavimas stiprintų pasitikėjimą kainų stabilumu arba nebūtų pavojingas verslo pasitikėjimui. Perfrazuojant šiuos motyvus ekonomikos terminais, nedidelė statistinės paklaidos rizika, kad tikrasis atotrūkio ženklas bus neigiamas tuo atveju, kai Komisija deklaruoja artimą potencialui BVP ir siūlo pasirinkti skaičiavimų rezultata, nustačiusį teigiamą atotrūkio ženklą, nesukuria rizikos, kad konsolidacija sukels kokį nors pavojų verslo pasitikėjimui ūkio plėtra. Šis išaiškinimas papildomai grindžiamas 2016 metų vasario 12 dieną EKOFINO Tarybos pritarimą gavusiu Ekonomikos ir finansų komiteto sutarimu dėl „Bendrai sutartos pozicijos dėl Stabilumo ir augimo pakto lankstumo“ numatančiu, kad neigiamas atotrūkis neblogesnis nei -1,5 procento BVP rodo „normalią“ ūkio būklę, kurios metu tikimasi struktūrinės konsolidacijos už 0,5 procento BVP. Trumpai tariant, tikimybė, kad tikrasis neigiamas atotrūkis bus blogesnis nei -1,5 procento BVP, kai Komisija konstatuoja BVP apylygį potencialui, yra niekingai maža ir tokiomis aplinkybėmis fiskalinės drausmės normų įgyvendinimas yra optimalus tiek užtikrinant socialiai tvarius valdžios sektoriaus finansus, tiek sukuriant fiskalinę erdvę ūkio stimuliavimui sunkmečiu.

Argumentai dėl išaugusios rizikos teigiamam atotrūkiui 2017 – 2018 metams

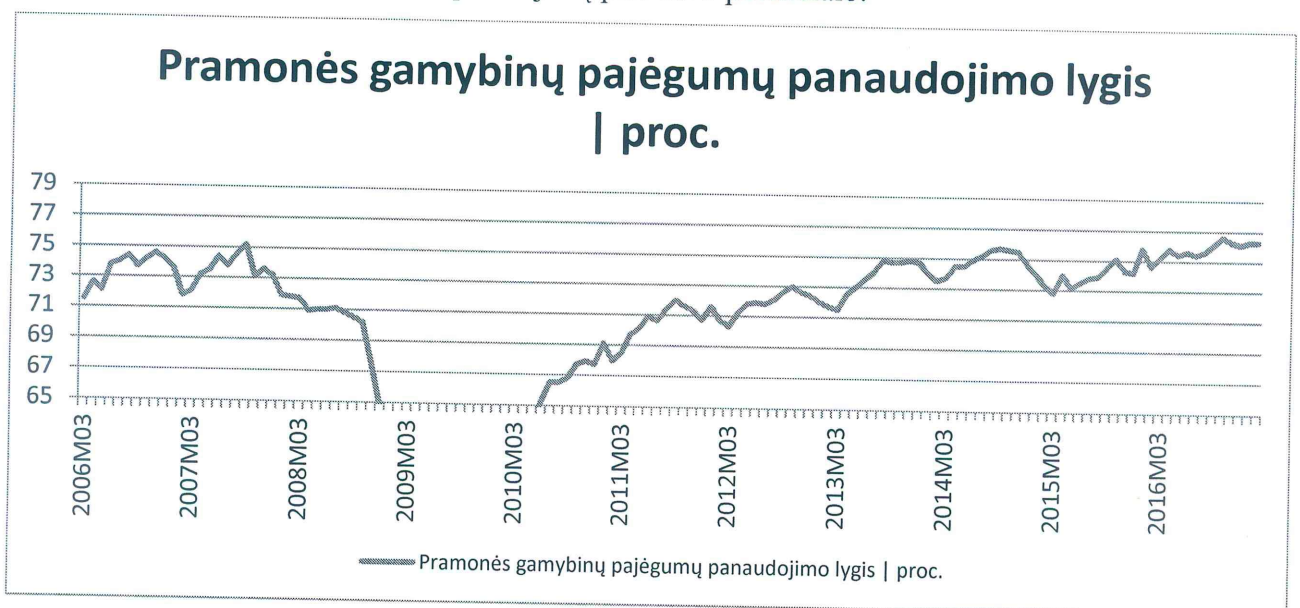
Kadangi Hodrick–Prescott ir Cobb–Douglas metodai, taikyti Finansų ministerijos parengtam ekonominės raidos scenarijui, tiek 2017, tiek 2018 metams diagnozavo priešingus atotrūkio ženklus, Komisija, vadovaudamasi 2015 metų spalio 19 dienos Finansų ministro įsakymu Nr. 1K-315, teikia pagrindimą, kodėl padarė išvadą, kad tiek 2017, tiek 2018 metais BVP bus apylygis potencialui ar nežymiai jį viršys.

Apie tai, ar bendras vidaus produktas viršija potencialą, sprendžiama pagal kapitalo ir darbo išteklių panaudojimo mastą, infliacinio spaudimo formavimąsi ir stiprėjimą.

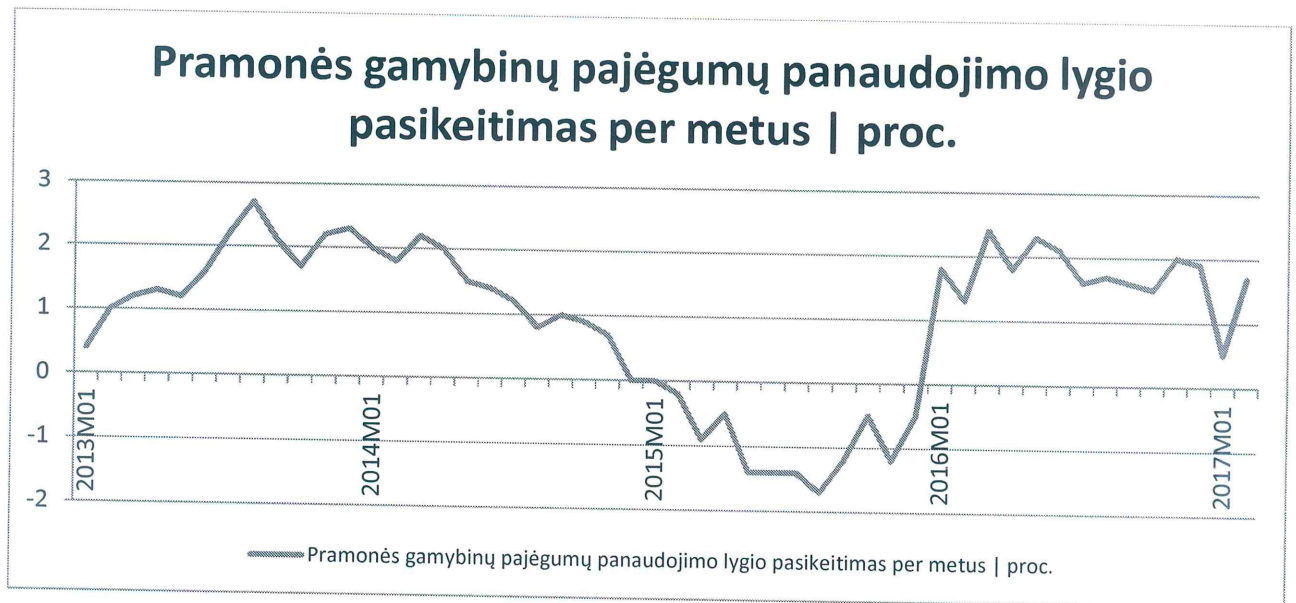
Darbo rinkos būklė yra svarbus veiksnys apsprendžiantis būsimą infliacinį spaudimą. 2016 metais nedarbo lygis sudarė 7,9 procento ir turi tendenciją mažėti apie vieną procentinį punktą kasmet. Nedarbo lygis, taip pat, yra gerokai žemesnis nei nedarbo lygis nespartinantis darbo užmokesčio augimo (toliau- NAWRU) jau nuo 2015 metų. TVF analitikų vertinimu NAWRU yra apie 10,5-11,5 procentų.

Vidutinio darbo užmokesčio (be individualių įmonių) augimas 2016 metų III ketvirtį sudarė 8,4 procento, kai infliacija sudarė apie 0,4 procento, ir tai rodo, kad jau nuo 2015 metų IV ketvirtį užfiksuoto stipraus darbo užmokesčio augimo darbo užmokesčio augimas toliau spartėjo. Tad darbo rinkos rodiklių tendencijos rodo, kad yra rizika, jog BVP 2017 metais gali viršyti potencialą.

Gamybinių pajėgumų panaudojimo duomenys rodo, kad yra pasiektas didžiausias istorinis lygis, bylojantis apie visos ekonomikos priartėjimą prie savo potencialo.

Pramonės gamybinų pajėgumų panaudojimo lygio padidėjimas per metus išlieka aukštas.

Pinigų politika 2016 metais buvo skatinanti ūkio augimą. Pinigų finansų įstaigų paskolų prieaugis pradėjo stabiliai ir sparčiai atsigauti 2015 metais - pirmą kartą po 2008 metų. Europos centriniam bankui (toliau – ECB) tęsiant kiekybinio skatinimo politiką, darytina prielaida, kad pinigų politika neslopins visuminės paklausos spaudimo kainoms Lietuvoje.

Komisija atsižvelgė į Finansų ministerijos duomenis, kad 2017 metais ES paramos įsisavinimo tempų sugrįžimas prie įprastų, taip pat suteiktų apie 1 procentinio punkto BVP stimulą visuminei paklausai..

Taigi įvertinus šiuos ir kitus ekonominius rodiklius, pagal šiuo metu galiojančias Finansų ministerijos ūkio prognozavimo prielaidas, yra tikėtina, kad tiek 2017, tiek 2018 metais BVP bus apylygis potencialui ar nežymiai viršys augimo potencialą. Komisija atkreipia dėmesį, kad produkcijos atotrūkio nuo potencialo ženklai atskiruose ūkio sektoriuose ir regionuose gali skirtis nuo bendrojo produkcijos atotrūkio nuo potencialo ženklo. Komisijos sprendimai priimti posėdyje dalyvavusiems nariams vienbalsiai neprieštaraujant ir vienam susilaikius dėl 2018 metų produkcijos atotrūkio nuo potencialaus BVP.

Komisijos pirmininkas

Ričardas Kasperavičius